

Κώστας Πουλάκης¹

Κοινή γνώμη και πολιτικά κόμματα: Πού βρισκόμαστε μετά την πανδημία;²

Το τέλος του πρώτου κύκλου της πανδημίας, με τη λήξη του lockdown και την επάνοδο στις καθημερινές δραστηριότητές μας, έστω με περιορισμούς, συμπίπτει με τη συμπλήρωση ενός χρόνου διακυβέρνησης της Νέας Δημοκρατίας, επομένως το ερώτημα του πού βρίσκονται σήμερα η κοινή γνώμη και τα πολιτικά κόμματα έχει ευρύτερο ενδιαφέρον και σημαντική επικαιρότητα.

Μετά τις εκλογές του Ιουλίου του 2019, το Ινστιτούτο Νίκος Πουλαντζάς εγκαινίασε τη μελέτη και ανάλυση των δημοσιοποιημένων πολιτικών ερευνών και την περιοδική δημοσίευση των συμπερασμάτων της ανάλυσης αυτής, στο πλαίσιο της σειράς *Εκλογικές Τάσεις*³, στα στοιχεία των οποίων στηρίζεται σε μεγάλο βαθμό η ανάλυση που ακολουθεί. Μέχρι στιγμής έχουν δημοσιευτεί τέσσερα «κύματα» των Εκλογικών Τάσεων (Οκτώβριος 2019, Δεκέμβριος 2019, Μάρτιος 2020, Μάιος

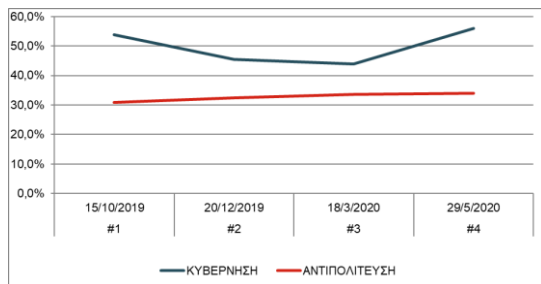
¹ Μαθηματικός, πρώην γενικός γραμματέας του Υπουργείου Εσωτερικών

² Το κείμενο στηρίζεται στην εισήγηση του συγγραφέα στη διαδικτυακή εκδήλωση με τον ίδιο τίτλο, που πραγματοποίησε το Ινστιτούτο Νίκος Πουλαντζάς στις 8 Ιουλίου 2020, στο πλαίσιο του κύκλου εκδηλώσεων «Κοινωνία, Οικονομία & Πολιτική στη μετα-covid19 εποχή». Το βίντεο και οι λοιπές πληροφορίες για την εκδήλωση, βρίσκονται αναρτημένα στον ακόλουθο σύνδεσμο: <https://poulantzas.gr/kini-gnomi-ke-politika-kommata-pou-vriskomaste-meta-tin-pandimia-video/>

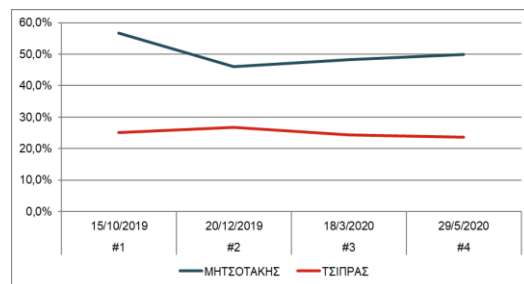
³ Τις *Εκλογικές Τάσεις* επιμελείται η Δανάη Κολτσίδα, πολιτική επιστήμονας και διευθύντρια του Ινστιτούτου Νίκος Πουλαντζάς, και ο συγγραφέας. Δημοσιεύονται περίπου κάθε δύο μήνες στην ιστοσελίδα του Ινστιτούτου στον ακόλουθο σύνδεσμο: https://poulantzas.gr/vliiko/vliiko_tag/eklogikes-tasis/

2020) που περιλαμβάνουν στοιχεία από τριάντα εννέα (39) δημοσιευμένες έρευνες και μελετούν σταθερά πέντε δείκτες : την ικανοποίηση που εκφράζουν οι πολίτες από την κυβέρνηση και την αξιωματική αντιπολίτευση, τις απαντήσεις περί του ποιος θεωρείται καταλληλότερος πρωθυπουργός, τη δημοτικότητα των πολιτικών αρχηγών, την πρόθεση ψήφου για κάθε κόμμα και τις συσπειρώσεις και μετακινήσεις της εκλογικής βάσης του Ιουλίου του 2019 για κάθε κόμμα, η διαχρονική εξέλιξη των οποίων φαίνεται στα παρακάτω διαγράμματα.

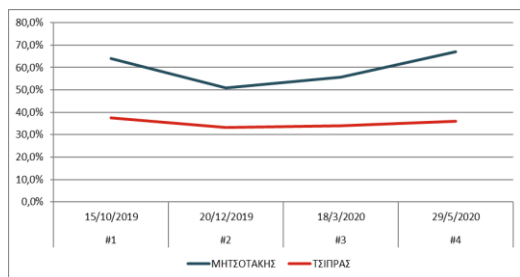
Διάγραμμα 1 : Ικανοποίηση από κυβέρνηση & αντιπολίτευση

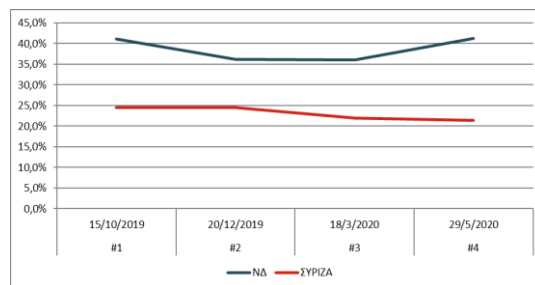
Διάγραμμα 2 : Καταλληλότερος πρωθυπουργός

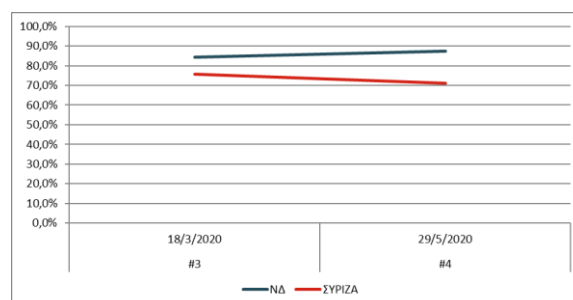
Διάγραμμα 3 : Δημοτικότητα πολιτικών αρχηγών

Διάγραμμα 4 : Πρόθεση ψήφου

Διάγραμμα 5 : Συσπειρώσεις

Οι δύο φάσεις της μέχρι σήμερα διακυβέρνησης της Νέας Δημοκρατίας

Ο ένας χρόνος διακυβέρνησης της Νέας Δημοκρατίας, μπορεί να χωριστεί σχηματικά σε δύο εξάμηνα με διαφορετικά πολιτικά χαρακτηριστικά :

Από το πρώτο εξάμηνο, όπου κυριάρχησε αφ' ενός η οικονομική αισιοδοξία, αφ' ετέρου οι πρωτοβουλίες στο πεδίο της ασφάλειας, περάσαμε σε ένα δεύτερο εξάμηνο που χαρακτηρίστηκε από την όξυνση των προσφυγικών ροών και την επιθετική πολιτική της Τουρκίας, με χαρακτηριστικότερη στιγμή την κρίση στον Έβρο, και βέβαια από την πανδημία του κορονοϊού που ανέτρεψε τα δεδομένα, συσπειρώνοντας το μεγαλύτερο τμήμα της ελληνικής κοινωνίας γύρω από τη «σημαία». Στην τελευταία (#4) έκδοση των Εκλογικών Τάσεων⁴, παρουσιάζονται στοιχεία από τις έρευνες κοινής γνώμης σε σειρά άλλων ευρωπαϊκών χωρών, στοιχείο που αποδεικνύει ότι η ίδια τάση παρατηρήθηκε σε όλες τις χώρες, και μάλιστα ανεξάρτητα από το πόσο ισχυρό πλήγμα δέχτηκαν από την πανδημία.

Η αρχή μιας νέας φάσης

Ηδη, βρισκόμαστε στην αρχή μιας νέας φάσης : η οικονομική κρίση, ως αποτέλεσμα της πανδημίας, αλλά και της κυβερνητικής διαχείρισης, είναι ήδη ορατή και αισθητή από τους πολίτες.

⁴ Κολτσίδα, Δανάη, Πουλάκης, Κώστας, Εκλογικές Τάσεις #4, Μάιος 2020, Ινστιτούτο Νίκος Πουλαντζάς. Διαθέσιμο εδώ : <https://poulantzias.gr/yliko/eklogikes-tasis-4-maios-2020/>

Έχει ενδιαφέρον να δούμε ορισμένα, όπως λέγονται, «ποιοτικά στοιχεία» από πρόσφατες έρευνες⁵ :

- Τα σημαντικότερα προβλήματα για τους πολίτες είναι πλέον, και πάλι, η οικονομία (40%) και η ανεργία (16%).
- Ως προς τα οικονομικά τους, οι πολίτες αντιμετωπίζουν μεγάλη δυσκολία (65,9%), ενώ φοβούνται ότι το επόμενο χρονικό διάστημα η οικονομική τους κατάσταση θα χειροτερέψει (61%).

Σε σχέση με την αξιολόγηση της κυβερνητικής πολιτικής στους επιμέρους τομείς, υπάρχουν ορισμένα ενδιαφέροντα στοιχεία στον επόμενο πίνακα⁶ :

Πίνακας 1 : Αξιολόγηση της κυβερνητικής πολιτικής στους επιμέρους τομείς

Τομέας	Συμφωνούν με/ εκφράζονται θετικά για την κυβερνητική πολιτική	Διαφωνούν με/ εκφράζονται αρνητικά για την κυβερνητική πολιτική
Οικονομική πολιτική και ανάπτυξη	36,8% (40%)	39,9% (57%)
Φορολογική πολιτική	33,6%	40,8%
Τουρισμός	38%	57%
Διαφάνεια και αντιμετώπιση της διαφθοράς	35% (33,5%)	51% (42,2%)

⁵ Τα στοιχεία προέρχονται από δημοσιευμένες έρευνες των εταιριών MRB, Metron Analysis, ΚΑΠΑ-Research και Prorata.

⁶ Τα ποσοστά που δίνονται εντός παρενθέσεως αφορούν τα ευρήματα επί της ίδιας ερώτησης από έρευνες διαφορετικών εταιριών.

Εργασιακά θέματα	30%	59%
	(33%)	(62%)
Παιδεία	37%	50%
Μεταναστευτικό/ Προσφυγικό	31,5%	47,7%
	(35%)	(57%)
	(28%)	(70%)

Τέλος, το 67% των πολιτών σε όλες περίπου τις έρευνες πιστεύει ότι τα μέτρα της Κυβέρνησης για την στήριξη των επιχειρήσεων και των εργαζομένων δεν είναι επαρκή.

Μερικά συμπεράσματα για την «επόμενη μέρα»

Τα δύσκολα είναι μπροστά μας – όχι μόνο για την ελληνική κοινωνία, που θα κληθεί για δεύτερη φορά μέσα σε μια δεκαετία να βιώσει τις συνέπειες μιας μεγάλης οικονομικής κρίσης, αλλά και για την κυβέρνηση, που θα πρέπει να διαχειριστεί αυτή την κρίση και τις κοινωνικές και πολιτικές της συνέπειες. Οι συνέπειες της πανδημίας παραμένουν ακόμα σε μεγάλο βαθμό αχαρτογράφητες και είναι πιθανό να ανατρέψουν πλήρως τα δεδομένα που βλέπουμε μέχρι σήμερα.

Όπως είναι λογικό, μετά από 10 χρόνια κρίσης, οι πολίτες φαίνονται διστακτικοί για νέες θυσίες. Ασφαλώς, η αποδοχή της κυβέρνησης παραμένει ακόμα υψηλή, στηρίζεται ωστόσο κυρίως σε δύο πυλώνες : Από τη μία πλευρά, στη μέχρι σήμερα διαχείριση της υγειονομικής κρίσης και, από την άλλη πλευρά, στην ψηφιακή πολιτική

που υλοποιεί και δημιουργεί την αίσθηση εκσυγχρονισμού του κράτους. Πρόκειται ωστόσο για δύο «όπλα» που δεν μπορούν να πάνε μακριά το κυβερνών κόμμα.

Σε ό,τι αφορά την αντιπολίτευση, ο ΣΥΡΙΖΑ διεύρυνε ενδεχομένως το ακροατήριό του, με τη – σε μεγάλο βαθμό συναινετική – στάση που τήρησε στην κρίση στον Έβρο και κατά τη διάρκεια της πανδημίας. Όμως, αντικειμενικά, το γεγονός αυτό είχε ως αποτέλεσμα η δική του ατζέντα και ο δικός του λόγος να υποβαθμιστεί, βοηθώντας φυσικά και της περιορισμένης διείσδυσής του στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης. Τα δε υπόλοιπα κόμματα της αντιπολίτευσης, προς το παρόν, δεν έχουν τις απαραίτητες δυνάμεις ώστε να επηρεάσουν καθοριστικά το πολιτικό σύστημα και φαίνεται να περιορίζονται στο ρόλο των απλών παρατηρητών.

Μετά τη Διεθνή Έκθεση Θεσσαλονίκης, ανοίγει – βάσει και των ποιοτικών στοιχείων που προαναφέραμε – ένας νέος κύκλος, στον οποίο θα πρωταγωνιστήσουν τα θέματα της οικονομίας. Επί αυτού, κυρίως, του πεδίου, οι πολίτες θα αναζητήσουν ουσιαστικές απαντήσεις από όλα τα πολιτικά κόμματα. Επομένως, αυτή η παρατεταμένη περίοδος χάριτος που αξιοποίησε η κυβέρνηση τον προηγούμενο ένα χρόνο, μοιραία, θα τελειώσει. Ωστόσο, η νέα αβέβαιη πραγματικότητα θέτει μεγάλες, σύνθετες και πρωτόγνωρες προκλήσεις, οι οποίες δεν θα βρουν απαντήσεις στις αντιπαραθέσεις του χθες. Για να χρησιμοποιήσω μία μεταφορά από το θέατρο : αυτές τις μέρες, κλείνει η αυλαία της πρώτης πράξης της διακυβέρνησης Νέας Δημοκρατίας. Μετά την καλοκαιρινή περίοδο, η αυλαία θα ανοίξει και θα αποκαλύψει, πιθανότατα, ένα σκηνικό που θα έχει αλλάξει απότομα.